

ЛІТАРАТУРНАЯ СТАРОНКА

Да 10 гадавіны сьмерці М. Багдановіча.

Яркае маланькае бліснуў адзін з нашых найбольшых пісьменьнікаў — М. Багдановіч. Але тое, што ён паспеў напісаць за свой кароткі век, будзе шчыра доўгі час адзіным і неадсяжым як з боку мастацкасьці, так і з боку моцнай волі да жыцьця і мэтанакіраванасьці, што ляжыць у аснове яго творчасьці. Наміж тым, ці тагочасная сучаснасьць, ці умовы асабістага жыцьця паэты на спрыялі гэтаму.

М. Багдановіч нарадзіўся ў 1892 г. Бацька яго тамака быў настаўнікам у гэтым жас. Матка паэты нахадзіла з дробнай чыпоўніцкай сям'і з б. Ігуменшчыны і была даволі таленавітай, як і бацька — надомна сваімі працамі па астраграфіі. Тады чынам паэты гадаваўся ў музэі-ацэнаў, што значна спрыяла разьвіццю яго таленту.

На бацькаўшчыне будучы паэты пра- жыў толькі два гады, бо бацька яго пераехаў на жыцьцё ў Ніжні-Ноўгарад. Усё ж першыя ўспрыманыя паэты ад роднай прыроды накінулі на яго пэсы- ны моцны адбітак, як і ўплыў маткі, што так рана накінула яго сьпірай. Неадпаводна пэсыі яго на бацькаўшчы- ну і пагоду на тэрыторыі б. Расей та- мака спрыялі пэсыі ўражаньняў паэты і ўважачаючы яго інтэлекту.

М. Багдановіч атрымаў адукацыю ў гімназіі і ліцэі і рана пачаў супрацоў- чаць як у беларускіх, так і ў расейскіх і ўкраінскіх газэтах і часопісах. М. Багдановіч пачаў друкавацца ў «Нашай Ніве» ў 1907 г. і, такім чынам, творчая праца яго на беларускай мове працягвалася толькі 10 год. За гэты час і напісана вершаў, прозы і крытычных матэрыялаў на тры томы, якія мае вы- даць Інстытут Беларускае Культуры. Вяс- сэрэчна, што М. Багдановіч, дажываючы да нашых дзён, стаўша-б найбольшым на-

шым на толькі Беларусі, але сьмерць та- брала яго ў 1917 годзе.

Творчасьць М. Багдановіча вызначаец- ца не адною сваёю колькасьцю, але і якасьцю. Побач з акрэсьленымі задачамі сацыяльна-нацыянальнага вызваьня бел- ларускага народу ў М. Багдановіча ста- ны асноўныя філэзофскія і агульначала- вечныя праблемы.

Часта маючы свае малюнкi на ўзвы- шэньнічым фоне М. Багдановіч заўсёды і ўсюды цвёрда верыць у лепшую буду- чыну і калі да амаганьня за не. Нават у адным з сваіх вершаў «Можы» паэты ставіць праблему аб зьнічэньні гэтых межаў — дзяржаўных, рэлігійных, звычай- ных і д. т. п. Выразныя такую прабле- му магла толькі Кастрычнікавая рэвалю- цыя і таму гэту пачалі далей распрацоў- ваць нашы маладыя паэты і пісьменьні- кі паслякастрычнікавае нары.

Недзя на ўспомніць, што Максім Багдановіч, пазнаваўшы беларускую лі- таратуру з шмат якімі чужаземнымі лі- таратурнымі творамі ў сваіх перакладах на беларускую мову і, прычэпавіўшы беларускай літаратуры найбольшае формы сусьветнай літаратуры, апошні- гады свайго жыцьця аддаў на адпачына- не беларускай літаратурнага стылю. У гэтым ён дасягнуў бы ўжо даволі знач- ных вынікаў у сваіх вершах беларускім складам, але сьмерць прычыніла гэтую працу.

Распрыгоненая беларуская літаратура пасля Кастрычнікавае рэвалюцыі выдэ- лалася распрацоўку форм паэты літа- ратуры, усё больш і больш грунтоўчыся на народнай поэзіі і ўносячы ў не новы зьмест.

Праца пакаіка беларускага паэты — М. Багдановіча дарма не прашала!

Я. Туміловіч.

А. Гладкі.

Ноччу на возеры.

Паўна і ціха, чаўнок мой рэжа,
Возера шэрымі глыбамі,
Драма ў сьмелым сьне узбаража,
Волькі ды вербы ажыцця.

Вечер-буян лісьцем іх не калыма,
Стан пахіліўся к вадзе,
Усюды ні гуку, — жэртвай ціша,
Чоўн мой паволь брыдзе...

Толькі там далей у гаі — за кустамі,
Звонка іх салавей,
Ды каля берагу — між чаратамі,
Чую я палёк агулей.

Родны брат сонца-месяц двурогі,
З высі глядзіцца ў вадзе,
Восі патапуў ён за хмаркай-убогі,
Зараз-жа аноў усьняе.

Толькі лісьцевая ночка міліянамі
Зорак глядзіцца ў вадзе,
Ды бязь месцаў, у вяночку лісьцевым
Паўна на небе брыдзе...

К. Шавель.

Буря, навінаўца
Плакала над краем,
А цяпер-жа жыцьцё
Разгуджалося мям.

Ня чуваць тых акаў
Кулі не гамоняць,
Цяпер гай зьліны
Песьня — радасьць звоніць.

Хутка на абшарах
У полі каля гаю,
Бонь сталёвы трактар,
Дружна загудзе.

Дні бегуць наперад
Ня сутрынай хваляй,
Радасьць-духмі ўноца
У дзіўныя караі.

Паглядзі — ля гаю
У стракатым полі,
Бонь сталёвы — трактар,
Песьнямі сваюліць!

Ой ты, вёска, вёска
Шэрыя разалі!
Ня відаль тут смутку —
Радасьці-ж так многа!

Тарас Хаднєвіч.

Полым сонца шугае,
Кос валаконцы прадзе.
На за вясёлкавым гаем
Гукі агітвулі дзець.

Вышаў за вёску. Паліна
Сьцэпацца шугам-травой.
Гляну далёка, а гляну —
Сіні туман у палінах.

Дремле шырокае поле,
Кветкі інакш зацнілі..
Зноў вясна комсамольца,
Нічасьцем праз сонца іміці.

Ціха казышчца ветры,
шэпчуць зьлінаў траве.
Полю ўсьмешкаў рэглай
Долі прысалаі прывет.

Цешыцца сэрца вясной,
Пайска кроў гарачэй.
У думках чароўных і новых —
Нара агітвух вачэй.

Па-за вясёлкавым гаем
Гукі агітвулі дзець.
Полым сонца шугае,
Кос валаконцы прадзе.

Сымон Баранаў.

Плямы.

Мікалай Іванавіч сядзіць у сваім кабінэ- та, жэбруаў вака і жэбруаў.

— Шэнацца, усёго пашацца, можна адвадзіць, а я кажу сьціні!

— Падрукай, усёго падрукай, разбавіра- ці, людзі, марматуў ён, барбаваным па ста- лым пашацца.

— Алеці Астапавай Смэрчак — прычэ- таў Мікалай Іванавіч на адной і гэтай ва- ду, і з яго пашаў пашацца нота пашацца ні то гук, «о», ні то зусім на «го». І го- тае «о», «го», адчулася так, што аж на яго далікатным твару надзіралі і вылучаліся яго рыжыватыя пусы. А барба, інакш тырчэла ка- нам, вычугулася, пашацца на плям паша- ца, вычугулася, пашацца на плям паша- ца, вычугулася, пашацца на плям паша- ца.

— У другую чэрг, скажу ён аласна і, валаўны валаў, уяў другую.

— Вербаві, Зыганта, Давірака, — чытаў далей Мікалай Іванавіч і тамака ад- каляў на другую чэрг.

Ён адкаляў іх адну за другою, каб пе- рэгледзець і большага, каб мець уаўзеньне і загледзець пашацца іх на пашацца іх пашацца, як у гэты час да яго пашацца.

— Можы, адкаляў Мікалай Іванавіч на пашацца пашацца, і ў кабінет уаўзеньне жаш- чына.

Жашчына была ў вясёлным пашацца. З паша- ца жашчына пашацца пашацца пашацца чашчына, нібы сьмол, валацца. А сама яна бы- ла тоўстае пашацца і на не твары, сьмол паша- цыды, пашацца пашацца пашацца.

— А, Надзея Варыянаўна! — ускачуў Мі- калай Іванавіч з крэсла.

— Як мюцца? — Сьціні, — і па яго тва- ру расшэлаўся вясёлны ўсьмешка.

— А я да вас з валацца.

— О, калі ласка!

І Надзея Варыянаўна пачала выкладна- сьцю прашаць.

— Вырашчыць пашацца на вус, і лаша- цаў пашацца пашацца на вус, — каляў ка- ліні Мікалай Іванавіч адвадзіць, што яна ўжо

Пры словах: «маю пашацца на яна надзея» Мікалай Іванавіч зусім расшэлаў.

— Па мю мю надзея тата прычэка- станографіка!

— Ды што-ж гэта адзінаць і я не тва- ру? — мігавула, нібы маланка, і праша- ца думка ў галаву Мікалай Іванавіч. І ён, ён толькі цяпер усьмешку, што ён досыць паша- леньска шыпка.

— О, в шлік і гоніраю маю на нас кло- пат, — выкачуў Мікалай Іванавіч пашацца на дэку пашацца на маленькай пашацца, інакш асца на яго досыць чыста-вясёлна пашацца.

— Каб вы толькі ведалі, — каляў далей Надзея Варыянаўна, — як мю халаша паша- цацца на пашацца!

— Там, кажучы, такая прыгожасьць, супа- кой. Тым больш і сабе так дронна адчува- ца сьмол на пашацца пашацца. А нейка агідным думкі так і пашацца, так і лашаць аж у сьмол вутру.

— Норвоньска, — каляў Мікалай Іванавіч.

— Са мною ташацца башацца такія вышад- кі. Але я, мужчына, мала вясёлна ўваці. Вам жа, валацца раш, пашацца адзінаць. Курорт, пашацца, валацца адзінаць усёго агіду.

— Там будзеце гуляць на вольнай паша- цы; сьмолу музку; голяцца на гамаку; ну і валацца, прыгожасьць пашацца. О, яна мю- тацца прыгожасьць!

— Я, калі пашацца летася, дум толькі і пашацца ён. Вось мю; вась хвалі; а там ку- пашацца, а там у чаша пашацца, ды так паша- ца пашацца; — прама ў расшэлаўце мю. І вась чаша-чаша ўжо — пашацца толькі адзінаць.

— Поўдзень, добрым краіна пашацца! — Мікалай Іванавіч так пашацца пашацца ўва- рамі, што чаша не забываў пра сваю пашацца-тку.

Надзея Варыянаўна тамака адзінаць у сваіх думках да пашацца пашацца. Ён, калі ка- ліні Мікалай Іванавіч адвадзіць, што яна ўжо

Чароўнае кэска
Сьветлай вясам
Мяне спатыкалі прывольні:
Будныя песьні
Зьлінаў сасны
Я чуў на разжымістым мом...
Прынабнай ташацца
Расшэлаўся дэла
Разрэзаных шугам пашацца
І ашоў сенажаці.
Шэпчухаў паркаль
Вясёлкамі пашацца мю кветкай...
І вэцер вясновы
Кумас мой твар
У пашацца кэскаў заваду,
І песьнямі грае
Залёны абшар,

І радасьць ужо ружавее...
Сьмалца-ня плакаць
Халеласа мю
Чароўнай вясёлнай паром,
І шіца ўпасці
Пад ногі вяселье.
Заучыцца з пашацца заром...

Чароўнымі кэскамі
Сробнай вясны
Мяне спатыкалі прывольні,
І сробнай, сробнай
Майскія сны
Я бачу на шугамым ваді.

Міх Багчэц.

Міністры з „Гэджасу“.

Зборнік фэльетонаў Зорыча. 182 радноў.

Фэльетоны Зорыча — гэта маленькія аповяданьні, зробленыя з такім мастац- твам, з такой сілай ненавіджаньня да нашых грамадзкіх балачкаў і такой глы- бінёй спачуваньня да жылых людзей, што ствараюць мадэлі ўражаньня і за- памінаюцца надолга.

Фэльетоны Зорыча аб бюракратызме і пахалізмстве, запаленыя аласьцю, пра- буджваюць чытаўня жадаць вэсці барацьбу з імі. Дасягае гэтага Зорыч на доўгімі радкамі, а мастацкім праўдзным апавяданьнем.

Фэльетоны яго не старэюць. Іх чы- таюм зраз з такой цікавасьцю, як і год і два таму назад у газэтах. З роз- ных газет і часопісаў («Правда», «Огонек» і інш.) творчасьць Зорыча

навінна была вэсці ў мастацкую літа- ратуру.

Выданьне фэльетонаў вышэйкай шы- ладца выдзікай радасьцю. Асабліва гэтае выданьне неабходна для моладзі, якая ў большасьці мала чытае фэльетонаў у «Правду».

Гэтую кніжку мы прачыталі з вылі- кім захапленьнем і раім яе прачытаць іншым маладым таварышам.

Ад рэдакцыі. Мы чакаем водгукаў і ад іншых маладых чытачоў аб пра- чытаных кніжках. Комсамольскія працаўні- кі бібліотэк — пішэце, якую літаратуру больш за ўсё чытае моладзь, якая літа- ратура ёсць у бібліотэцы, чаго не хапае.

НОВЫЯ КНІГІ.

Атрыманы ў рэдакцыю на рэцэнзю новыя кнігі выда- вецтва ЦН УЛКСМ «Молодая Гвардия».

Кнігі маюцца ў продажы ў Беларусімі Ададзельнікі «ГІЗ» Р. С. Ф. С. Р і ва ўсіх расійскіх ададзелах кніжных мага- зынаў Беларускага выдавецтва.

Н. Бронштейн і С. Рокони.

Н. Бронштейн і С. Рокони.

А. С. Грин.

Ф. Иоган.

И. А. Басов.

А. Г. Кузьман.

А. Горюнов.

М. Светлов.

Я. Онуев.

Я. Онуев.

А. Можеников.

А. Шацкий.

А. С. А. Астринский.

Ж. Тудуз.

Проф. Г. И. Гурин.

В. Маяковский.

И. Одуев.

В. Наринский.

В. Норинский.

Простейший самоделный одноклаптовый при- емник (ресепторный) 24 стр., цена 20 к.

На суше и на море (сборник путешествий и при- клучений) 73 стр., ц. 50 к.

По закону (мелкие рассказы) 87 стр., цена 60 к.

Как нужно декламировать стихи, 73 стр., ц. 50 к.

Отчего сменяется времена года (наука и сель- ское хозяйство), 61 стр., цена 45 к.

Авиаким и сельское хозяйство 83 стр., цена 60 к.

Молодой батрак, який свои права 79 стр., ц. 27 к.

Починные встречи (стихи), 63 стр., цена 1 руб.

Катастрофа (социально-сатирическая повесть), стр. 102, цена 90 к.

В помощь легкой работе комсомолки и юных пионеров (проспект издания), 18 стр.

Первый прик (повесть), стр. 149, цена 1 р. 25 к.

Докид делегация ВЛКСМ в исполкоме КИМ, 28 стр., ц. 25 к.

Аборт и предпринимания беременности, 48 стр., цена 18 коп.

Человек, который украл голубитром (роман), 107 стр., цена 90 к.

Домашние птицы и их разведение, 83 стр., ц. 60 к.

История влеса легкой и легкой, 8 стр., ц. 60 к.

П о к л е п (сказка), 10 стр., цена 40 к.

Про Митю и козла Титю (сказка) 10 стр., ц. 25 к.

П и р к (сказка), 11 стр., цена 30 к.

„русацияпам-члокам“

Змрокі сінця.

Змрокі сіння вэсці ўсё на сьвэце
У пэсыі сіння блукаць палцы —
Толькі ў далёках кудлаты вэцер,
Засьцілае сэрбам, засьцілае палцы.

І старыя развэсцілі дарогі,
І ў пэсыі новэ — зарэ —
Нейдзе вэцер у далёкія дэргі —
Каб хутчэй ад шэсця не агараці!

Так і ў пэсыі сіння а агараю,
Так думка ад радасьці цыце: —
Сьціны ўспомніў, а ўспомніў, што над
Красм

Есьць сьцінаўсіння і блыны сьмэг.

Есьць такія, што па сэрцы сонным
Развэсцілі сьмерцю ўсё зару,
Добра ведаю і знаю, што і сіння,
Працінаюць маці — Беларусі..

Нараньне такоэ,
Нараньне такоэ,
Абціці і жарочаць вужы.
Не!
Ня словам іх, але агнем

Цякарыцца радасьці прымуць..
Нараньне такоэ,
Нараньне такоэ,
Нараньне!

І сьціны ў вэсці — Савэты,
І сьціны на душы вэсці —
У гэтым раньні шчасьлівым і вэсцім
Не замоўюць ні адна сьціны.

Хай удалах кудлаты вэс вэцер,
Засьцілае сэрбам, засьцілае палцы —
Мно вэсці загарыцца ўсё на сьвэце,
Бо я знаю, дэ блукаюць палцы!

Каго чытае моладзь

Саброўскі шэрг.

Вісарыён Саянаў.

прыходзіць моладзь аднаў сям'ёю!

Сотні молоді ідуть працювати на асінаускія балоти.—Ячійкі комсамолу організують практичну допомогу будаўніцтву з боку селянства.—Наладжваецца шэраг экскурсій.